

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO

**GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT**

Priština, dana 30. oktobra 2023. godine

Ref.br.: RK 2290/23

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI96/22

Podnosilac

Naser Husaj i Uliks Husaj

**Ocena ustavnosti rešenja [Rev. br. 570/2021] Vrhovnog suda
od 5. maja 2022. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija
Enver Peci, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podneli Naser Husaj i Uliks Husaj, sa prebivalištem u opštini Peć (u daljem tekstu: podnosioci zahteva). Podnosioca zahteva Uliksa Husaja, prema ovlašćenju zastupa podnosilac zahteva Naser Husaj.

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju rešenje [Rev. br. 570/2021] od 5. maja 2022. godine Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud), i presudu [Ac. br. 1054/2019] od 4. oktobra 2019. godine Apelacionog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Apelacioni sud) u vezi sa presudom [C. br. 67/2017] od 15. januara 2019. godine Osnovnog suda u Peći, Ogranak u Istoku (u daljem tekstu: Osnovni sud).

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene presude Vrhovnog suda, kojom su, podnosiocima zahteva navodno povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev se zasniva na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, i članovima 22. (Procesuiranje podnesaka) i 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 25. (Podnošenje zahteva i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).
5. Dana 7. jula 2023. godine, Poslovnik o radu Ustavnog suda Republike Kosovo br. 01/2023, objavljen je u Službenom listu Republike Kosovo i stupio je na snagu petnaest (15) dana od dana objavljivanja. Shodno tome, prilikom razmatranja zahteva, Ustavni sud se poziva na odredbe navedenog Poslovnika, kojim je ukinut Poslovnik o Radu Ustavnog suda br. 01/2018. S tim u vezi, u skladu sa pravilom 78 (Prelazne odredbe) Poslovnika o radu br. 01/2023, izuzetno će se i dalje primenjivati pojedine odredbe Poslovnika o radu br. 01/2018 u slučajevima koji su u Sud registrovani pre ukidanja istog, samo ako i u meri u kojoj su povoljniji za stranke.

Postupak pred sudom

6. Dana 27. juna 2022. godine, podnosioci zahteva su poštom dostavili zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 7. jula 2022. godine, predsednica Suda je u odluci GJR. KI96/22 i KSH. KI96/22 imenovala sudiju Remzije Istrefi-Peci za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Selvete Gërxhaliu-Krasniqi (predsedavajuća), Safet Hoxha i Radomir Laban (članovi).
8. Dana 5. jula 2022. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva i istovremeno i zastupnika Nasera Husaja o registraciji zahteva i zatražio je od istog da dostavi zvanični obrazac zahteva i ovlašćenje koje dokazuje da isti zastupa Uliksa Husaja.
9. Dana 15. jula 2022. godine, podnosilac zahteva Naser Husaj dostavio je dokument Sudu koji nije odražavao zahteve Suda za dopunu njegovog zahteva.
10. Dana 16. decembra 2022. godine, sudija Enver Peci je položio zakletvu pred predsednicom Republike Kosovo, čime je započet njegov mandat u Sudu.

11. Dana 14. marta 2023. godine, Sud je ponovo zatražio od podnosioca zahteva Nasera Husaj, da dostavi zvanični obrazac zahteva i ovlašćenje koje dokazuje da isti zastupa Uliksa Husaja.
12. Dana 27. marta 2023. godine, podnosilac zahteva Naser Husaj je dostavio zvanični obrazac u svoje ime i u ime podnosioca zahteva Uliksa Husaja, i ovlašćenje koje dokazuje da zastupa istog.
13. Dana 28. aprila 2023. godine, Sud je obavestio Vrhovni sud o registraciji slučaja.
14. Dana 29. avgusta 2023. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno je preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

15. Sud prvenstveno želi da naglasi da je podnosilac zahteva Naser Husaj, bio u svojstvu podnosioca zahteva pred Sudom i u slučajevima KI22/16, KI128/17, KI46/19, KI08/20, KI183/20 i KI151/21, međutim činjenične i pravne okolnosti ranijih zahteva nisu povezane sa trenutnim zahtevom.
16. Iz spisa predmeta proizlazi da je dana 12. februara 2012. godine, vlasnik katastarske parcele [br. 14/4] u selu Vitimirica, opština Peć, M. M. preminuo.
17. Podnosilac zahteva Naser Husaj, u svojstvu navodnog zastupnika vlasnika M.M., sklopio je ugovor o prodaji katastarske parcele [br. 14/4], sa drugim podnosiocem zahteva Uliks Husaj, odnosno njegovim sinom, u svojstvu kupca u iznosu od 10.000 evra.
18. Dana 26. jula 2012. godine, Opštinski sud u Istoku je u odluci [Vr. Br. 1138/012], legalizovao kupoprodajni ugovor za gore navedenu imovinu.
19. Dana 7. juna 2017. godine, Državni tužilac je u Osnovnom tužilaštvu u Peći, odeljenje za Opšta krivična dela, protiv podnosioca zahteva Nasera Hulaja podigao optužnicu [PP/II br. 759/2016], zbog osnovane sumnje da je počinio krivično delo iz člana 342 [Zloupotreba poverenja] Krivičnog zakonika Republike Kosovo [br. 04/L-082]. U gore navedenoj optužnici, podnosilac zahteva Naser Husaj je optužen da je: *„...dana 17. avgusta 2011. godine u Peći, u svojstvu ovlašćenog, ovde oštećenog M.M. iz Bara, Republika Crne Gore, zloupotrebio data ovlašćenja od strane oštećenog, sa br. 7569-11, overeno u Osnovnom sudu u Baru, tako što je nepokretnost istog, koja se nalazi u selu Vitimirica, Opština Peć, parcele sa br. 7351-1, 7351-2, 736, 737 i 738 KO Vitimirica, u površini od 02.34.82 ha, na neovlašćen način preveo na ime svog sina, Uliksa Husaja, i to na osnovu kupoprodajnog ugovora sklopljenog dana 17. avgusta 2011. godine, pod OV-BR-6335-2011, bez znanja, bez isplate kupoprodajne cene i u nedostatku poštovanja volje ovlašćenika, kojim povodom je svom sinu Uliksu Husaj omogućio protivpravnu imovinsku korist, u smislu sticanja imovinskih prava za gore navedene nepokretnosti [...]“*.
20. Na osnovu datog objašnjenja u zahtevu koje su podnosioci zahteva podneli Sudu, proizilazi da je protiv podnosioca zahteva, Naser Husaj, vođen krivični postupak [na osnovu optužnice Državnog tužioca od 07. juna 2017. godine] u vezi sa zloupotrebom ovlašćenja M.M., odnosno sumnje za falsifikovanje potpisa u tri dokumenta, u vezi sa ugovorom o kupoprodaji predmetne imovine (dve navodne izjave o prijemu novca od M.M.-a i navodno ovlašćenje M.M.-a protiv uzurpatora predmetne imovine L.Sh.), koji

je krivični postupak prema podnosiocu zahteva zastareo (pojašnjenje: Sud ne raspolaže službenim dokumentima i informacijama u vezi sa ovim postupkom).

21. Neutvrđenog dana, naslednici [G.M., B.M., T.M.], pokojnog vlasnika M.M. katastarske parcele [br.14/4], su podneli tužbeni zahtev Osnovnom sudu kojom su tražili poništenje ugovora od 26. jula 2012. godine, sa obrazloženjem da su podnosioci zahteva navedeni ugovor zaključili bez punovažnog ovlašćenja vlasnika katastarske parcele [br.14/4], pokojnog M.M.
22. Dana 15. januara 2019. godine, Osnovni sud je presudom [C.br.67/017] odlučio da:
 - „I. PONIŠTAVA se ugovor overen 26. jula 2012. godine u Opštinskom sudu u Istoku, po protokolu Vr. br. 1138/012, vezan između M.M. iz sela Vitimirice, Opština Peć, kojeg je zastupao Naser Husaj iz Peći, kao prodavac i Uliks/ Naser Husaj, iz sela Čuška, Opština Peć, kao kupac, o kupoprodaji nepokretnosti, katastarske parcele sa br. 14/4 u površini od 400 kvadratnih metara i upisana u posedovnom listu br. 000 14/20 KO Carralluka.*
 - II. NALAŽE SE Katastarskoj službi Opštine Istok da izvrši ponovni upis prema ranijem katastarskom stanju i to da upiše nepokretnost iz tačke I. (jedan) izreke ove presude, a na ime M. (B.) M. bivši iz Vitimirice, Opština Peć.*
 - III. OBAVEZUJU SE tuženi Naser Husaj i Uliks/ Naser/ Husaj iz sela Čuška, Opština Peć, da tužiocima nadoknade sve troškove parničnog postupka u iznosu od 1.585,00 evra i sve to pod pretnjom prinudnog izvršenja.“*
23. Osnovni sud je u svojoj presudi obrazložio da je: „Ovlašćenje kojim je advokat – tuženi Naser Husaj ovlašćen je nevažeće jer je vlasnik – M.M. umro 12. februara 2012. godine u Beogradu, Čukurica prema Izvodu iz matične knjige umrlih izdatom u Beogradu, Čukurica, sa rednim br. 134 za 2012. godinu. Kupoprodajni ugovor zaključen između Naser Husaja, kao prodavca koji je zastupao M. M., zaključen je u Opštinskom sudu u Istoku sa oznakom Vr. br. 1138112 od 26. jula 2012. godine, odnosno ovaj Ugovor je zaključen više od 6. meseci od smrti vlasnika M. M. (12. februar 2012. godine), dok je overen u Sudu dana 26. jula 2012. godine“.
24. Neutvrđenog dana, podnosioci zahteva su protiv navedene presude Osnovnog suda podneli žalbu Apelacionom sudu zbog bitnih povreda parničnog postupka, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava.
25. Dana 4. oktobra 2019. godine, Apelacioni sud je presudom [Ac. br. 1054/2019] odbio žalbu podnosilaca zahteva kao neosnovanu i potvrdio je presudu Osnovnog suda [C. Br. 67/2017] od 15. januara 2019. godine.
26. Tačnije, Apelacioni sud je potvrdio da na osnovu člana 94 Zakona o obligacionim odnosima iz 1978. godine, ovlašćenje putem kojeg je i potpisan ugovor je „prestalo da ima efekta od dana 12.02.2012. godine, kada je i davalac ovlašćenja preminuo“.
27. Neodređenog dana, protiv presude Apelacionog suda [Ac. br. 1054/2019] od 4. oktobra 2019. godine, podnosioci zahteva su podneli reviziju Vrhovnom sudu sa predlogom da Apelacioni sud preinači dve navedene presude tako da se tužbeni zahtev tužilaca odbije kao neosnovan i da se predmet vrati prvom stepenu na ponovno suđenje.

28. Dana 5. maja 2022. godine, Vrhovni sud je rešenjem [Rev. br. 570/2021] odbio reviziju podnosioca zahteva kao nedozvoljenu. Vrhovni sud je utvrdio da nisu ispunjeni kriterijumi koji su propisani u stavu 3, člana 211. Zakona br. 03/L-006 o parničnom postupku (u daljem tekstu: ZPP) o podnošenju revizije. Tačnije, Vrhovni sud je naglasio da: „revizija nije dozvoljena u imovinsko-pravnim sporovima u kojima tužbeni zahtev nema nikakve veze sa novčanim potraživanjima, predajom stvari ili ispunjenjem bilo kog drugog obećanja, sve dok je vrednost predmeta spora naznačena u potraživanje tužioca ne prelazi 3.000 evra“.

Navodi podnosioca zahteva

29. Sud podseća da podnosioci zahteva tvrde da su rešenjem [Rev. br. 570/2021] od 5. maja 2022. godine Vrhovnog suda i presudama Apelacionog i Osnovnog suda povređena njihova osnovna prava i slobode zagarantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 46. [Zaštita imovine] Ustava.
30. Povodom navoda o povredi člana 31. Ustava, podnosioci zahteva, suštinski navode da: „Strankama u postupku, tužiocima, a potom i oštećenim u krivičnom predmetu, nedostaje aktivan legitimitet. Oni nisu imali ovlašćenja, nemaju rešenje o nasleđivanju a sudovi su tužbe trebali da odbiju kao neovlašćene, jer su imanja prodana po ovlašćenju, gde imate dokaze u ovom slučaju koje sam vam poslao. Zatražio sam od sudije D.D. u Istoku, da poveća vrednost spora iznad 3.000 evra i nije prihvatio. I zbog toga ju je Vrhovni sud, odlučujući o reviziji, odbio kao nedozvoljenu zbog male vrednosti spora preko 3.000 evra i isti nije prihvatio. I zbog toga je Vrhovni sud odlučujući o reviziji odbacio kao nedozvoljenu, zbog male vrednosti spora. Trebalo je da bude najmanje 3.500 evra. Zatim su me stavili u tužbu kao ovlašćenog zastupnika prodavca, jer ovlašćeno lice ne može biti tuženo niti optuživano, i to je osnov za ponavljanje postupka koji sam tražio“.
31. Podnosioci zahteva dalje ističu da: „Tužba nije bila dozvoljena. Zemljište je bilo prodato po ovlašćenju. Stranke, tužioci i oštećeni, nisu imali aktivni legitimitet. Nisu imali ovlašćenje, rešenje o nasleđivanju niti rešenje o večnom održavanju. Ne postoji krivična presuda da sam ja izvršilac krivičnog dela zloupotrebe poverenja. Predmet je zastareo. Grafologija je predstavila tri potpisa prodavca kao uredna“.
32. Podnosioci zahteva tvrde da su se: „...prvostepeni i drugostepeni sud pozvali na falsifikat prema optužnici i da nisu uzeli u obzir objašnjenje grafologa V.M. Sud nije odredio vrednost spora iznad 3.500 evra i nije ispoštovan član 13.-14. ZPP-a. Obustaviti postupak u parničnom sporu do okončanja krivičnog postupka, gde je stvar već zastarela. Sud nije ispoštovao član 46.3 ZOO-1978 i član 82.3 važećeg ZOO“.
33. Podnosioci zahteva tvrde da je došlo do povrede prava na imovinu kao rezultat: „...nepoštovanja gore navedenih članova. Kupoprodajni ugovor na ime Uliks Husaj je raskinut“.
34. Podnosioci zahteva u suštini tvrde da su sklopili ugovor sa važećim ovlašćenjem i u skladu sa članom 49. Zakona o obligacionim odnosima iz 1978. godine i članom 82. stav 3. Zakona br. 04/L-077 o obligacionim odnosima iz 2012. godine.
35. Podnosioci zahteva tvrde da je ugovor od 26. jula 2012. godine zakonit na osnovu toga što: „[...] Prema članu 49. ZOO iz 1978. godine i važećem zakonu o obligacionim odnosima, stav 3. kaže da ovlašćenje važi i nakon što smrti ovlašćenog lica kada se

započeti posao mora završiti ili je priroda posla takva, i kada postoji volja stranke da ovlašćenje važi i nakon smrti ovlašćenog lica“.

36. Konačno, podnosioci zahteva traže od Suda da: (i) proglasi njihov zahtev prihvatljivim; (ii) utvrdi da je presuda [Rev. br. 570/2021] od 5. maja 2022. godine Vrhovnog suda u vezi sa presudom [Ac. br. 1054/2019] od 4. oktobra 2019. godine Apelacionog suda i presudom [C. br. 67/2017] od 15. januara, 2019. godine Osnovnog suda, doneta u suprotnosti sa članovima 31. i 46. Ustava; i (iii) da iste proglasi nevažećim.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 31

[Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje]

- 1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*
- 2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.*

Član 46

[Zaštita imovine]

- 1. Garantuje se pravo na imovinu*
- 2. Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.*
- 3. Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se ekspropriuje.*
- 4. O sporovima koje uzrokuje neko delo Republike Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo, a koji se smatraju eksproprijacijom, odlučuje nadležni sud.*
- 5. Intelektualno pravo je zaštićeno zakonom.*

ZAKON br. 03/L- 006 O PARNIČNOM POSTUPKU

Član 95

95.1 Smrću fizičkog lica, odnosno gašenjem pravnog lica, prestaje i ovlašćenje koje je on dao.

POGLAVLJE XIV VANREDNA PRAVNA SREDSTVA REVIZIJA

Član 211

211.1 Protiv presude drugostepenog suda, stranke mogu da podnesu reviziju u roku od trideset (30) dana od dana kada im je uručena presuda.

211.2 Revizija se ne dozvoljava u imovinsko pravnim sporovima u kojima se tužbeni zahtev odnosi na novčane zahteve, predaju stvari, ili ispunjavanjem neke druga polaganja, ukoliko vrednost predmeta spora u delu pobijenom presudom ne prelazi sumu od 3,000 €.

211.3 Revizija se ne dozvoljava u imovinsko pravnim odnosima u kojima se tužbeni zahtev ne odnosi na novčane zahteve, na predaju stvari ili na ispunjavanje neke druga polaganja, ukoliko vrednost predmeta spora navedenog u tužbi tužioca ne prelazi sumu od 3,000 €.

211.4 Izuzetno, kada je reč o tužbenom zahtevu iz stava 2 i 3 ovog člana, revizija je uvek dozvoljena: a) u sporovima za izdržavanje; b) u sporovima za nadoknadu štete zbog izgubljenog izdržavanja, povodom smrti davaoca izdržavanja; c) u sporovima iz radnih odnosa koje inicira zaposleni protiv odluke za prestanak radnog odnosa.

Ocena prihvatljivosti zahteva

37. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove o prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom i dalje specifikovani Zakonom i Poslovníkom o radu.
38. U tom smislu, Sud se prvenstveno poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

39. Sud u nastavku razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, koji su dalje precizirani u Zakonu. S tim u vezi, Sud se prvenstveno poziva na članove 47 (Individualni zahtevi), 48 (Tačnost podneska) i 49 (rokovi) zakona, koji propisuju:

Član 47 [Individualni zahtevi]

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.”

Član 48 [Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

Član 49 [Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta...”

40. U vezi sa ispunjenjem gore navedenih kriterijuma, Sud ocenjuje da su podnosioci zahteva ovlašćena strana, koji osporavaju akt javnog organa, odnosno (i) presudu [Rev. br.570/2021] od 5. maja 2022. godine Vrhovnog suda, i (ii) presudu [Ac. br. 1054/2019] od 4. oktobra 2019. godine Apelacionog suda, u vezi sa presudom [C. br. 67/2017] od 15. januara 2019. godine Osnovnog suda, nakon što su iscrpeli sva pravna sredstva koja su mu bila dostupna, u smislu člana 113.7 Ustava i člana 47.2 Zakona; jasno su objasnili koja prava zagarantovana Ustavom oni tvrde da su im povređena, u skladu sa zahtevima iz člana 48 Zakona. Pre nego što nastavi sa procenom drugih kriterijuma o prihvatljivosti zahteva, Sud će se prvenstveno podsetiti na suštinu slučaja koji ovaj zahtev sadrži kao i odgovarajuće navode podnosilaca zahteva.
41. Sud će, u nastavku razmotriti da li su podnosioci zahteva ispunili kriterijume o prihvatljivosti koji su propisani u stavu (2) pravila 34 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika o radu. Pravilo 34 (2) Poslovnika o radu propisuje kriterijume na osnovu kojih Sud može da razmotri zahtev, uključujući i kriterijum da zahtev nije očigledno neosnovan. Pravilo 34 (2) konkretno propisuje da:

Pravilo 34
[Kriterijum o prihvatljivosti]

*(2) "Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim ako je zahtev očigledno neosnovan kada podnosilac/teljka zahteva nije dovoljno dokazao/la i potkrepio/la svoju tvrdnju."
[...]*

42. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao "očigledno neosnovan" u celini ili samo u odnosu na određeni navod koji zahtev može sadržati. S tim u vezi, tačnije je nazvati ih "očigledno neosnovanim navodima". Poslednje navedeni se, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu svrstati u četiri različite grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi "četvrtog stepena"; (ii) navodi koje karakteriše "jasno ili očigledno odsustvo povrede"; (iii) "nepotkrepljeni ili neobrazloženi" navodi; i na kraju, (iv) "konfuzni ili nejasni" navodi. Ovaj koncept neprihvatljivosti na osnovu zahteva ocenjenog kao "očigledno neosnovan", i specifičnosti četiri gore navedene kategorije navoda okvalifikovanih kao "očigledno neosnovani", koje su razvijene sudskom praksom ESLJP-a, Sud je usvojio i u svojoj sudskoj praksi, uključujući, ali ne ograničavajući se na slučajeve [KI40/20](#), podnosilac *Sadik Gashi*, rešenje o neprihvatljivosti od 20. januara 2021. godine; [KI163/18](#), podnosilac *Kujtim Lleshi*, rešenje o neprihvatljivosti od 24. juna 2020. godine; [KI21/21](#), podnosilac *Asllan Meka*, rešenje o neprihvatljivosti od 28. aprila 2021. godine, [KI107/21](#), podnosilac *Ramiz Hoti*, rešenje o neprihvatljivosti od 21. oktobra 2021. godine.
43. Sud podseća da se okolnosti konkretnog slučaja odnose na zaključenje ugovora o kupoprodaji imovine pokojnog M.M. [koji je preminuo 12. februara 2012. godine]. Kupoprodajni ugovor od 26. jula 2012. godine zaključen je između podnosioca Nasera Husaja u svojstvu navodnog zastupnika vlasnika M.M i prodavca sa drugim podnosiocem Uliskom Husajem, njegovim sinom, u svojstvu kupca, a koji je ugovor dana 26. jula 2012. godine bio overen u Opštinskom sudu u Istoku. Sklapanje kupoprodajnog ugovora osporili su naslednici M.M., koji su podneli tužbu Osnovnom sudu tražeći poništenje ugovora jer je zaključen bez punovažnog ovlašćenja vlasnika nepokretnosti, njihovog oca, pokojnog M.M. Kao rezultat ovoga, Osnovni sud je presudom [C. br. 67/017] poništio ugovor od 26. jula 2012. godine sa obrazloženjem da je nevažeće ovlašćenje kojim je podnosilac zahteva Naser Husaj bio ovlašćen zbog činjenice da je vlasnik nepokretnosti preminuo pre potpisivanja istog tog ugovora. Kao rezultat žalbe koju su podnosioci zahteva uložili protiv pomenute presude Osnovnog

suda Apelacionom sudu, potonji je presudom [Ac. br. 1054/2019] od 4. oktobra 2019. godine odbio njihovu žalbu kao neosnovanu i potvrdio je presudu Osnovnog suda [C. br. 67/017] od 15. januara 2019. godine. U nastavku, kao rezultat revizije koju su podnosioci zahteva podneli protiv pomenute presude Apelacionog suda u Vrhovnom sudu, potonji je osporenim rešenjem [Rev. br. 570/2021] od 05. maja 2022. godine odbacio reviziju podnosilaca zahteva kao nedozvoljenu zbog toga što „ *vrednost predmeta spora naznačena u tužbenom zahtevu tužilaca, i koja je ostala nepromenjena tokom trajanja postupka u ovoj spornoj pravnoj stvari, iznosi 3.000 €, što znači da nije iznad zakonskog uslova od preko 3.000 €*“.

44. Podnosioci zahteva u svom zahtevu pred Sudom osporavaju (i) gore pomenutu konstataciju Vrhovnog suda da je njihova revizija bila nedozvoljena, tvrdeći da ova konstatacija predstavlja povredu njihovih osnovnih prava i sloboda zagarantovanih članom 31. Ustava i (ii) u nastavku isti osporavaju konstataciju datu kroz presudu Apelacionog suda i Osnovnog suda a koja se odnosi na poništenje kupoprodajnog ugovora zbog nevažećeg ovlašćenja.
45. Prvo, Sud će nastaviti sa razmatranje navoda u vezi sa povredom člana 31. Ustava, koji se odnosi na rešenje Vrhovnog suda, kojim je revizija podnosilaca zahteva bila odbijena kao nedozvoljena zbog vrednosti predmeta zahteva.
46. Podnosioci u svom zahtevu pred Sudom osporavaju gore navedenu konstataciju Vrhovnog suda, tvrdeći da ova konstatacija predstavlja povredu njihovih osnovnih prava i sloboda koje su zagarantovane članom 31. Ustava.
47. Sledom navedenog, Sud pozivajući se na konstataciju Vrhovnog suda da je revizija podnosilaca zahteva bila nedozvoljena zbog vrednosti predmeta spora, prvo će ispitati navode podnosilaca zahteva koji se odnose na pitanje dozvoljenosti revizije.
48. U kontekstu ove gore navedene tvrdnje, podnosioci zahteva naglašavaju da: „*Tražio sam od sudije D.D., u Istoku, da poveća vrednost spora, preko 3000 evra i on nije prihvatio, pa je zbog toga i Vrhovni sud, odlučujući o reviziji, odbio istu kao nedozvoljenu, zbog male vrednosti spora, preko 3000 evra i prihvatanja nije bilo, te je zbog toga Vrhovni sud prilikom donošenja odluke o reviziji odbio istu kao nedozvoljenu, zbog male vrednosti spora, trebalo je da bude najmanje 3500 evra – Nakon toga su me uvrstili u tužbu, kao punomoćnika prodavca, jer ovlašćeni zastupnik ne može da se tuži, niti da bude optužen, a samim tim i osnov za ponavljanje postupka koji sam tražio.*
49. Sledom gore navedenih tvrdnji podnosilaca zahteva, Sud prvo ističe da pitanje odbijanja ili nedozvoljavanja revizije zbog toga što ista ne dostiže zakonom definisanu vrednost spada u okvir principa ili prava na pristup sudu, koje je zagarantovano članom 31. Ustava, u vezi sa članom 6. EKLJP-a.
50. Imajući to u vidu, okolnosti konkretnog slučaja se odnose na to da li je Vrhovni sud, proglašivši da „*revizija nije dozvoljena*“ zbog čisto pravnih/proceduralnih pitanja, nesrazmerno uticao na mogućnost podnosilaca zahteva da dobiju meritornu odluku u njihovom predmetu od strane Vrhovnog suda.
51. Sud je, na osnovu svoje sudske prakse i prakse ESLJP, u principu naglasio da pravo na pristup sudu treba da bude „*praktično i efikasno*“, a ne „*teorijsko i iluzorno*“ (vidi, između ostalog, predmete Suda [KI20/21](#), sa podnosiocem zahteva *Violeta Todorović*, presuda od 13. aprila 2021. godine stav 43. i [KI224/19](#), sa podnosiocem zahteva *Islam*

Krasniqi, presuda od 10. decembra 2020. godine, stav 39. i slučaj ESLJP-a [Lupeni Grčk katolička parohija i drugi protiv Rumunije](#) zahtev br. 76943/11, presuda od 29. novembra 2016. godine, stav 84). Prema sudskoj praksi Suda i ESLJP-a, ovo pravo nije apsolutno, ali može biti podložno ograničenjima koja ne bi smela da smanje pristup sudu na taj način ili u meri koja krši samu suštinu prava. Takva ograničenja neće biti opravdana ako ne slede legitiman cilj ili ako ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između upotrebljenih sredstava i cilja koji se želi postići (vidi predmet Suda KI20/21, gore citiran, stav 45; i [KI54/21](#) sa podnosiocem zahteva *Kamber Hoxha*, presuda od 4. novembra 2021. godine, stavovi 63-64 i slučajeve ESLJP-a [Sotiris i Nikos Koutras ATTEE protiv Grčke](#), presuda od 16. novembra 2000. godine, stav 15, i [Běleš i drugi protiv Češke Republike](#), presuda od 12. novembra 2002. godine, stav, 61; kao i slučaj *Lupeni Grčk katolička parohija i drugi protiv Rumunije*, citirano iznad, stav 89).

52. Rekavši ovo, Sud se poziva na predmet Velikog veća ESLJP u predmetu [Zubac protiv Hrvatske](#) [predstavka br. 40160/12, presuda od 5. aprila 2018. godine] kroz koji je, u vezi sa pitanjem dozvoljenosti revizije, a koje je povezano sa zakonom definisanim vrednosnim pragom, u načelu je ponovljeno da „*Način na koji član 6. stav 1. [EKLJP] u apelacionim i kasacionim sudovima zavisi od posebnosti postupka pred tim sudovima. Uslovi prihvatljivosti revizije mogu biti stroži od onih za redovnu žalbu*“ (vidi slučaj ESLJP-a [Kozlica protiv Hrvatske](#), predstavka br. 29182/03, kao i reference korišćene tamo, presuda od 2. novembra 2006. godine, stav 32 i 82). Nakon ovoga, ESLJP je u istom predmetu naglasio da: „*Primena zakonskog praga **ratione valoris** za reviziju u Vrhovnom sudu je legitimna i razumna proceduralna pretpostavka, s obzirom na to da se sud bavi samo stvarima od posebnog značaja* (vidi predmete ESLJP-a, slučaj *Zubac protiv Hrvatske* i reference korišćene u ovom predmetu, gore citirane, stav 83; između ostalog slučaj [Jovanović protiv Srbije](#) predstavka br. 32299/08, presuda od 2. oktobra 2012. godine, stav 48).
53. U tom smislu, ESLJP je, u predmetu [Zubac protiv Hrvatske](#) i u vezi sa primenom zakonskih ograničenja **ratione valoris** za pristup višim sudovima, razvio test u tri koraka, kroz koji je trebalo ispitati i oceniti: (i) predvidljivost ograničenja, (ii) pitanje da li podnosilac zahteva ili država treba da snose štetne posledice propusta učinjenih tokom postupka i (iii) pitanje „preteranog formalizma“ u primeni ograničenja (vidi st. 80-86 presude u predmetu *Zubac protiv Hrvatske* i reference korišćene u ovoj presudi).
54. U vezi sa prvim, ESLJP je precizirao da je (i) pitanje pravnog leka u ovom slučaju bilo predvidivo sa stanovišta strana u postupku. U tom smislu, ESLJP je dodao da je (ii) pretpostavka da je ograničenje pristupa predvidljivo ispunjena ako postoji koherentna sudska praksa i (iii) dosledna primena ove prakse, a naknadno je takođe ocenio da (iv) uzima u obzir pristup podnosioca zahteva u praksi relevantnog suda i (v) da li je isti bio zastupljen od strane kvalifikovanog advokata (vidi predmet ESLJP-a *Zubac protiv Hrvatske*, napred citiran, stavovi 87-89).
55. U vezi sa drugim, ESLJP je naglasio da se mora utvrditi da li je podnosilac zahteva bio zastupan tokom postupaka i da li je pokazao neophodnu revnost u preduzimanju relevantnih procesnih radnji, nastavljajući sa utvrđivanjem da li su greške mogle biti izbegnute od samog početka i da li se greške uglavnom mogu pripisati podnosiocu zahteva ili nadležnim organima (vidi slučaj ESLJP *Zubac protiv Hrvatske*, gore citiran, stavovi 90-98).
56. U vezi sa trećim, odnosno pitanjem preteranog formalizma, ESLJP je naglasio da prekomerni formalizam sudova može biti u suprotnosti sa pravom na pristup sudu. U tom smislu, ESLJP je naglasio da se „*međutim, smatra se da je pravo na pristup sudu*

oštećeno onog trenutka kada pravila prestanu da budu u službi pravne sigurnosti i pravilnog sprovođenja pravde i posledično stvaraju barijeru što onemogućava strankama da se njihov slučaj meritorno sudi od strane nadležnog suda (vidi predmet ESLJP-a, *Zubac protiv Hrvatske*, napred citiran, stav 98).

57. Sledom ovoga, ESLJP je u predmetu *Zubac protiv Hrvatske*, primenjujući prethodno navedene principe i test razvijen u ovom predmetu, utvrdio da ograničenje pristupa Vrhovnom sudu Republike Hrvatske nije rezultat nefleksibilnih proceduralnih pravila, odnosno, zakon i relevantna interna sudska praksa predviđaju mogućnost promene vrednosti predmeta u sporu u ranijoj fazi sudskog procesa, što omogućava pristup Vrhovnom sudu u slučaju promene okolnosti slučaja. Pored toga, podnositeljka zahteva je mogla da iznese još jedan vanredni pravni lek utvrđen zakonom koji bi joj takođe omogućio pristup Vrhovnom sudu, što ona nije učinila. Nakon toga, ESLJP je zaključio da je „Glavna funkcija Vrhovnog suda, kao najvišeg suda u Hrvatskoj, da osigura jedinstvenu primenu zakona i jednakost svih u njegovoj primeni. Ograničavanje pristupa tom sudu određivanjem zakonskog praga *ratione valoris* opravdano je legitimnom namerom Vrhovnog suda da se bavi samo važnijim stvarima. Rešavanje nepravilnosti koje su počinili nižestepeni sudovi prilikom utvrđivanja vrednosti spora takođe je imalo za cilj legitiman cilj, odnosno poštovanje vladavine prava i pravilnog funkcionisanja pravosudnog sistema (vidi predmet ESLJP *Zubac protiv Hrvatske*, gore citiran, stavovi 101-125).
58. U svetlu gorenavedenog, Sud će primeniti principe i gore pomenuti test koji je razvio ESLJP u okolnostima konkretnog slučaja, odnosno procenjujući da li su (i) u odnosu na kriterijum predvidivosti ograničenja kroz zakonski prag, oceniće da li je sudska praksa Vrhovnog suda dosledna i jasna u pogledu dozvoljenosti revizije; (ii) da li se ograničenje pristupa Vrhovnom sudu može pripisati podnosiocima zahteva; i (iii) da li je Vrhovni sud prilikom tumačenja i primene zakonskih odredbi na snazi u vezi sa pragom dozvoljenosti revizije, koristio preterani formalizam.
59. Nakon ovoga, Sud, vraćajući se na okolnosti konkretnog slučaja, u vezi (i) pitanja predvidivosti, ocenjuje da Vrhovni sud ima dobro konsolidovanu sudsku praksu u pogledu zakonskog praga za dozvoljenost revizije. Takođe, s tim u vezi, Sud ocenjuje da je podnosilac zahteva Naser Husaj, u svojstvu zakonskog zastupnika, morao znati da, u nedostatku posebne odluke prvostepenog suda, naknadna promena vrednosti se ne može uzeti u obzir radi pristupa Vrhovnom sudu.
60. Drugo, a u vezi sa tim da li se nalaz da je revizija nedozvoljena može pripisati sudovima ili podnosiocima zahteva, Sud ocenjuje da podnosioci zahteva nisu kroz činjenice potkrepili da li su tražili promenu vrednosti tužbenog zahteva tokom vođenja postupka pred Osnovnim i Apelacionim sudom i da li postoji odluka Osnovnog suda o promeni vrednosti. Kao rezultat toga, Sud, u skladu sa napred navedenim principima i kriterijumima utvrđenim kroz sudske prakse EKLJP, ocenjuje da je konstatacija Vrhovnog suda da njihova revizija nije dozvoljena kako je definisano stavom 3. člana 211. ZPP-a, pripisuje podnosiocima zahteva.
61. Treće, u pogledu ocene da li je Vrhovni sud koristio prekomeran formalizam u tumačenju relevantnih zakonskih odredbi na snazi i u vezi sa dozvoljenošću revizije, Sud ocenjuje da zaključak Vrhovnog suda kroz njegovo rešenje o odbijanju revizije ne predstavlja preterani formalizam. S tim u vezi, Sud, u skladu sa svojom sudske praksom i praksom ESLJP, ističe da je poštovanje formalnih pravila u postupku vrednije i od tolikog značaja da sprečava proizvoljnost i obezbeđuje efikasno donošenje odluka u vezi sa sporom i suđenje u razumnom roku, kao i da osigurava pravnu

sigurnost i poštovanje suda (vidi predmet Suda KI54/21, gore citirano, stav 67 i predmet ESLJP-a *Zubac protiv Hrvatske*, gore citirano, stav 96).

62. Na kraju ovoga, Sud smatra da ograničenje pristupa Vrhovnom sudu nije rezultat nefleksibilnih proceduralnih pravila, iz razloga što odredbe ZPP-a, odnosno njegov član 36, predviđaju mogućnost promene vrednosti predmeta spora u ranijoj fazi sudskog procesa, odnosno tokom odvijanja postupka pred Osnovnim sudom. Pored toga, podnosioci zahteva su imali na raspolaganju i druga vanredna sredstva za osporavanje, zahtev za zaštitu zakonitosti, definisana članom 245. ZPP, a oni to nisu uradili. Uz to, Sud, u skladu sa nalazom i stavom ESLJP-a, zaključuje da je ograničenje pristupa Vrhovnom sudu kroz zakonski prag *ratione valoris* opravdano legitimnim ciljem Vrhovnog suda da se bavi samo važnijim pitanja, te stoga ne predstavlja ograničenje koje nije proporcionalno pravu podnosioca zahteva na pristup sudu.
63. Na osnovu prethodno navedene ocene i razrade, Sud nalazi da su tvrdnje podnosioca zahteva o povredi njihovog prava na pravično i nepristrasno suđenje, zagarantovanog članom 31. Ustava, u vezi sa članom 6. EKLJP-a kao posledica konstatacije da je njihova revizija bila nedozvoljena očigledno neosnovane po ustavnoj osnovi zbog "*očiglednog ili evidentnog nedostatka povrede*" kako je definisano pravilom 34 (2) Poslovnika o radu.
64. Dalje, Sud takođe podseća da podnosioci zahteva iznose navode o povredi njihovog prava na pravično i nepristrasno suđenje, zagarantovanog članom 31. Ustava i prava na imovinu zagarantovanog članom 46. presudama Apelacionog suda i presudu Osnovnog suda. U pogledu tvrdnji koje su izneli podnosioci zahteva, Sud primećuje da su Osnovni sud i Apelacioni sud ocenili činjenice i protumačili i primenili zakonske odredbe u vezi sa zahtevom podnosioca zahteva. Štaviše, Sud primećuje da podnosioci zahteva pred Sudom ponavljaju iste argumente koje su izneli u postupcima pred redovnim sudovima, a koji se odnose na pitanja zakonitosti odluka Osnovnog suda i Apelacionog suda. Stoga, Sud smatra da je zahtev podnosioca zahteva neprihvatljiv, jer su njihovi navodi o povredi članova 31. i 46. Ustava presudama Apelacionog suda i Osnovnog suda očigledno neosnovani na ustavnom osnovu kao „*navodi četvrtog stepena*“, kako je to i definisano pravilom 34 (2) Poslovnika o radu.
65. Shodno tome, Sud zaključuje da su navodi podnosioca zahteva navodi koji su očigledno neosnovani na ustavnoj osnovi i da se isti moraju odbiti kao neprihvatljivi kako je to i propisano u pravilu 34 (2) Poslovnika o radu.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, i pravilom 34 (2) Poslovnika o radu, dana 29. avgusta 2023. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo, u skladu sa stavom 5. člana 20. Zakona.

Sudija izvestilac

Remzije Istrefi-Peci

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani